מהדורה למורה – ליבי במזרח – דף תרגול (עולים)

דף התרגול עוסק בניגודים, בהקבלה, בחרוז ובמבנה של "ליבי במזרח" (שאלות ← הכרעה), ומסתיים בפסקה בנוסח בגרות. השיר קצר ונמצא ברשות הרבים, ולכן כדאי שיהיה מודפס לפני התלמידים והתלמידות בזמן העבודה.

מסלול עולים: גרסת עולים: מילון מילים בראש הדף, הוראות קצרות בעברית פשוטה, מחסן מילים להשלמות. מומלץ לעבוד בזוגות ולאפשר שימוש במילון.

מפתח תשובות

#	שאלה	תשובה / כיוון
1	איפה הלב של הדובר?	ב – במזרח – בארץ ישראל
2	איפה הדובר גר?	ג – בספרד, ב"סוף מערב"
3	הדובר אומר שקשה לו לעזוב את ספרד.	לא נכון – להפך: "יקל בעיניו" לעזוב את כל טוב ספרד, ו"יקר בעיניו" לראות את עפר המקדש החרב.
4	כל שורות השיר נגמרות באותו צליל, "-רב" – זהו חרוז ____.	מבריח
5	מה מייצגים "אדום" ו"ערב" בשיר?	ב – העולם הנוצרי והעולם המוסלמי ששלטו אז
6	"דביר" הוא קודש הקודשים בבית המקדש, ולכן "עפרות דביר נחרב" הם עפר החורבה של המקדש.	נכון
7	השיר נע מ... אל...	ג – משאלות של מצוקה אל הכרעה נחושה
8	חברו כל מושג לדוגמה.	1–ג, 2–א, 3–ב, 4–ד, 5–ה
9	מיינו: מזרח או מערב?	מזרח / ציון: הלב، חבל אדום، עפרות דביר، מקום הגעגוע | מערב / ספרד: הגוף (אנכי)، כבל ערב، כל טוב ספרד، שפע ונוחות

#	שאלה	תשובה / כיוון
10	מה דומה בין ציון לבין הדובר בשורה הזאת?	שני חלקי השורה בנויים באותו מבנה (ציון/אני, חבל/כבל, אדום/ערב): גם ציון וגם הדובר שבויים בשלטון זר, ולכן גורלם קשור – גאולת האחד קשורה בגאולת השני.
11	כתבו פסקה: הדובר גר במערב והלב שלו במזרח. הראו זאת בשתי דוגמאות והסבירו.	טענה: השיר מעצב נפש קרועה בין גוף בספרד ללב בציון. אמצעים: ניגוד לב/גוף, מזרח/מערב; שאלה רטורית "איך אטעמה"; הקבלה חבל/כבל; אנטיתזה יקל/יקר; חרוז מבריח. הסבר: כל אמצעי מגביר את הקרע; המעבר משאלות להכרעה. סיכום. מחוון: טענה, ביסוס, הסבר, מושגים, מבנה.

כרטיס יציאה – כיוון

קל לו לעזוב את כל טוב ספרד, ויקר לו לראות את עפר המקדש החרב. ניגוד: לב/גוף, מזרח/מערב, קל/יקר.

לוודא

- פירוש אדום = העולם הנוצרי, ערב = העולם המוסלמי – פירוש מקובל, כמו בעמוד היצירה; לוודא את הניסוח לכיתה.
- בדף השורות מצוטטות בלי ניקוד; לוודא מול נוסח המקראה.

הדף מתאים לעמוד "ליבי במזרח – דף תרגול" באתר. יצרה: רוית ראש בן ישי

ליבי במזרח – דף תרגול – דף התלמיד/ה

מסלול: עולים

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

מילים שכדאי לדעת

מילה	הסבר בעברית קלה	English
דובר	ה"אני" שמדבר בשיר	speaker
מזרח	הכיוון שבו השמש זורחת; כאן: ארץ ישראל	east
מערב	הכיוון שבו השמש שוקעת; כאן: ספרד	west
ציון	שם לירושלים ולארץ ישראל	Zion
נדר	הבטחה חגיגית	vow
כבל	שרשרת או חבל שקושרים בו אסיר	chain, fetter
דביר	קודש הקודשים בבית המקדש	the Holy of Holies
ניגוד	שני דברים הפוכים זה מול זה	contrast
הקבלה	שני חלקים בנויים באותו מבנה	parallelism
שאלה רטורית	שאלה שלא מחכה לתשובה ומבטאת רגש	rhetorical question

חלק א' – הבנה ומידע

סמנו תשובה אחת נכונה.

מחסן מילים: מבריח

1. איפה הלב של הדובר?

(א) בספרד, במערב (ב) במזרח – בארץ ישראל (ג) בים, בדרך לציון (ד) בבית שבו הוא גר

2. איפה הדובר גר?

(א) בירושלים (ב) במצרים (ג) בספרד, ב"סוף מערב" (ד) בבבל

3. הדובר אומר שקשה לו לעזוב את ספרד. ◯ **נכון** ◯ **לא נכון**

4. כל שורות השיר נגמרות באותו צליל, "-רב" – זהו חרוז _____.

5. מה מייצגים "אדום" ו"ערב" בשיר?

א) שני צבעים שהדובר אוהב ב) העולם הנוצרי והעולם המוסלמי ששלטו אז

ג) שתי ערים בספרד ד) בוקר וערב – זמני היום

6. "דביר" הוא קודש הקודשים בבית המקדש, ולכן "עפרות דביר נחרב" הם עפר החורבה של המקדש. ◯ **נכון** ◯ **לא נכון**

7. השיר נע מ... אל...

א) מהכרעה אל שאלות ב) משמחה אל צחוק ג) משאלות של מצוקה אל הכרעה נחושה

ד) מתיאור טבע אל תיאור מלחמה

חלק ב' – התאמה, סדר ומיון

חברו בקו, מספרו, מיינו.

8. חברו כל מושג לדוגמה.

#		האות שלי		התאמה
1	ניגוד	____	א	ציון בחבל אדום ואני בכבל ערב
2	הקבלה	____	ב	יקל בעיני מול יקר בעיני
3	אנטיתזה	____	ג	לבי במזרח ואנכי בסוף מערב
4	שאלה רטורית	____	ד	איך אטעמה את אשר אוכל
5	פרדוקס	____	ה	עפר של חורבה יקר מכל טוב ספרד

9. מיינו: מזרח או מערב?

מחסן מילים: כל טוב ספרד | מקום הגעגוע | חבל אדום | הלב | שפע ונוחות | כבל ערב | הגוף (אנכי) | עפרות דביר

מזרח / ציון	מערב / ספרד

חלק ג' – כתיבה ופרשנות

כתבו משפטים מלאים. השתמשו בדוגמה מהסיפור.

10. מה דומה בין ציון לבין הדובר בשורה הזאת?

11. כתבו פסקה: הדובר גר במערב והלב שלו במזרח. הראו זאת בשתי דוגמאות והסבירו.

כרטיס יציאה

1. מה הדובר מחליט בסוף השיר?

2. כתבו ניגוד אחד מהשיר.

3. השלימו: "היום הבנתי ש..."